

*Філіпенко Т.В., д.держ.упр., професор
Житомирський державний університет ім. Івана Франка*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Сучасна туристична сфера швидко прогресує. Її розвиток сприяє активному економічному зростанню багатьох країн світу. У багатьох країнах світу туризм став важливим джерелом доходів бюджету і належить до найперспективніших галузей національної економіки. Розбудова рекреаційно-туристичної галузі та посилення її впливу на економічний розвиток стали одним із пріоритетних напрямків розвитку світового господарства.

На особливу увагу заслуговує проблема розвитку іноземного туризму в Україні, оскільки він пов'язаний із великим потоком прямих іноземних інвестицій в економіку країни. Крім того завдяки розвитку іноземного туризму та збільшенню фінансування цієї галузі в країні краще та швидше розвивається інфраструктура, що сприяє подальшому економічному зростанню не лише туристичної галузі.

Серед дослідників проблемами розвитку іноземного туризму займалися М.П. Афанасьєв, О.О. Любіцева, В.Ф. Кифяк, І.Ю. Мальська, І.Г. Смирнов, Л.М. Устименко, та ін.

Метою цієї роботи є дослідження стану та перспектив подальшого розвитку іноземного туризму в Україні.

Основний матеріал дослідження. Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, стрімко інтегрується у світову туристичну індустрію. Пріоритетний напрям розвитку в'їзного та внутрішнього туризму є важливим чинником підвищення якості життя в Україні, утворення додаткових робочих місць, поповнення валютних запасів держави та підвищення її авторитету на міжнародній арені.

Розвиток туризму в Україні істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого споживання, і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки.

Туризм в розвинених країнах є одним з важливих джерел стабільного доходу держави. Крім того, що туристичний бізнес є високорентабельним, він ще служить потужним чинником посилення престижу країни, ознайомлення з національними культурами, історією, звичаями, релігійними цінностями [1].

У свою чергу важливими факторами розвитку туристичної галузі є природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал країни. Унікальний комплекс історичних, культурних і природних пам'яток, значні рекреаційні можливості, які має наша держава і окремі її регіони, залучають все більше туристів, у тому числі й іноземних. Забезпечити належну віддачу від цього потужного потенціалу, використовувати його на користь активного відпочинку та оздоровлення людей можна лише за умови чіткої організації туризму, створенні й зміцненні матеріально-технічної бази, залученні досвідчених і кваліфікованих кадрів.

Щоб перетворити Україну на туристичну державу світового рівня, необхідно забезпечити ефективну координацію діяльності різних галузей економіки, від яких залежить якісне надання туристичних послуг. Це транспорт, торгівля, зв'язок, виробництво сувенірів, індустрія розваг, видавничо-рекламна діяльність тощо.

Україна має великі потенційні можливості наповнювати бюджет за рахунок розвитку туризму, але розкрити цей потенціал можна шляхом широкого використання різних економічних, стимулюючих засобів, які вже тривалий час використовуються в економіці розвинених країнах. За своїм географічним та геополітичним положенням, за історичною та культурною спадщиною наша держава має унікальні можливості, проте недосконалість законодавчої бази, відсутність розвинутого фінансового ринку, непривабливий інвестиційний клімат створюють перешкоди до розвитку туристичної галузі [2].

В умовах ринкової економіки при обмеженості фінансових ресурсів українських підприємств туристичного комплексу, особливої актуальності набуває питання пошуку джерел їх фінансування. Перспектива розвитку цього комплексу визначається, насамперед, характером інвестиційної політики в країні.

Туристичний ринок в Україні знаходиться на стадії становлення. Стан ринку туристичних послуг визначається соціально-економічними та політичними процесами, що відбуваються в країні, відтворюючи перебіг реформування суспільного життя. Поліпшення рівня та умов життя вводить туризм до споживчої суспільної моделі, особливо міського населення, стимулюючи попит і формуючи ринок туристичних послуг [3].

Тривале домінування внутрішнього туризму за соціалістичного періоду обумовило зростання попиту на міжнародні подорожі, що позначилось зміною статусу та розширенням участі України на ринку міжнародного туризму. Перш за все, розширилась участь країни на даному ринку. З країни – реципієнта з дозованим обсягом обслуговування вона перетворилась на країну-генератора туристичних потоків зарубіжного туризму. Такий процес був притаманний на перехідному етапі для Польщі, Чехії, інших соціалістичних у минулому країн і має об'єктивне соціально-економічне підґрунтя.

Україна на ринку міжнародного туризму виступає як країна-генератор туристичних потоків, хоча потік іноземних туристів до нашої країни постійно зростає [4].

Незважаючи на позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг, які позначені зростанням обсягів діяльності на внутрішньому ринку і зростанням потоку іноземних відвідувачів, ще помітною залишається тенденція перевищення виїзного потоку над в'їзним у структурі міжнародного туризму.

Ринок туристичних послуг в Україні щорік збільшується на 20–30%. У грошовому вираженні у 2009 році він склав мільярд доларів, а в 2010-му році ця цифра збільшилася ще мінімум на 240 млн. доларів. І це при тому, що з кожним роком ціни на туристичні поїздки підвищуються мінімум на 15–20%.

Що ж стосується інвестицій у сферу туризму, то вітчизняний туризм може стати однією з найприбутковіших сфер економіки України, проте це можливо лише за умови відповідних інвестицій у галузь. Стимулювання розвитку туризму у економічно депресивних регіонах сприятиме створенню нових робочих місць і підвищенню добробуту населення [1].

Неабияке значення для розвитку туризму має інвестиційний клімат держави та оцінка інвестиційної привабливості регіонів. Проблема полягає у тому, що різні регіони мають нерівномірну кількість інвестицій, внаслідок чого збільшується прірва між розвитком певних регіонів.

Для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні слід приділити значну увагу розвитку санаторно-курортної бази, соціально-економічної інфраструктури та комунального господарства. Не менш важливе значення має формування висококваліфікованого кадрового потенціалу. За умови ефективної інвестиційної політики з боку держави та органів місцевого самоврядування можна залучити більше вітчизняних та іноземних інвесторів для реалізації пріоритетних інвестиційних проектів, що сприятиме розвитку туристичного бізнесу та підняттю на вищий рівень якості обслуговування туристів.

За словами радника міністра культури і туризму, в Україні визначені два шляхи підвищення якості туристичних послуг - розширення спектра пропозицій і визначення ранговості туристичних об'єктів [3].

У свою чергу, Державний комітет туризму та курортів, з метою подальшого розвитку внутрішнього туризму, підписав меморандум з Комітетом інвестиційного співробітництва - громадською організацією, щодо створення інвестиційних майданчиків і сприяння залученню інвестицій у проекти туристичної сфери України [5].

Ще одним важливим чинником сучасного розвитку ринку туристичних послуг України є франчайзинг. Сьогодні туристичний ринок в Україні побудований так, що агентствам вижити поодиночі дуже складно, а тим більше агентству, яке лише виходить на ринок при великій кількості існуючих

агентств, що вже зарекомендували себе в туристичній галузі. Набагато легко функціонувати мережевим агентствам, які об'єднані єдиним загальним брендом, вже добре розкручені й відомі на ринку, також об'єднані корпоративною культурою, загальними цілями і завданнями, методами управління й довгостроковими планами розвитку. Таким чином, створення франчайзингової мережі передбачає системний підхід до збуту туристичного продукту на ринку, приведе до збільшення доходу від послуг, що надаються, завдяки бонусним програмам, розвиватиме особисті контакти, удосконалюватиме технології, знижуватиме витрати туристичних підприємств, пов'язані з рекламою і просуванням агентства на ринок.

Висновок: Іноземний туризм в Україні є слабо розвиненим і потребує дієвих рішень для його відновлення і підтримки з боку держави. Необхідне виділення коштів з боку держави на реставрацію архітектурних пам'яток, реконструкцію туристичних об'єктів, що надасть можливість не тільки розвиватися туристичній галузі, а й принесе країні як додатковий дохід, так і певний престиж в світовому співтоваристві.

Література

1. Голубева С.Р. Основные направления развития международного туризма в Украине / С.Р. Голубева // Менеджер. – 2008. – № 2. – С.72.
2. Розвиток туризму в Україні: проблеми і перспективи: зб. наук. ст. / Федерація профспілок України, Укр. ін-т туризму. – К.: ФПУ, 2008. – 240 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Смаль І.В. Туристична індустрія України: сучасний стан і перспективи розвитку / І.В. Смаль // Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2009. – С.121.
5. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>.